Divorţ şi separare legală

Rumania

1 Care sunt condiţiile pentru obţinerea divorţului?

Divorţul se poate pronunţa prin acordul soţilor (pe cale judiciară, pe cale administrativă sau prin procedură notarială). În lipsa acordului, divorţul se poate pronunţa de către instanţa de judecată.

2 Care sunt motivele de divorţ?

Conform art. 373 din Cod Civil, divorţul poate avea loc:
prin acordul soţilor;
atunci când raporturile dintre soţi sunt grav vătămate şi continuarea căsătoriei nu mai este posibilă;
la cererea unuia dintre soţi, după o separare în fapt care a durat cel puţin 2 ani;
la cererea aceluia dintre soţi a cărui stare de sănătate face imposibilă continuarea căsătoriei.

3 Care sunt efectele juridice ale unui divorţ în ceea ce priveşte:

3.1 relaţiile personale dintre soţi (de exemplu numele de familie)

calitatea de soţ încetează pentru viitor, fiecare soţ divorţat se poate recăsători;
la desfacerea căsătoriei prin divorţ, soţii pot conveni să păstreze numele purtat în timpul căsătoriei. În lipsa înţelegerii între soţi, instanţa poate să încuviinţeze pentru motive temeinice ca soţii să păstreze numele purtat în timpul căsătoriei. Dacă nu a intervenit o înţelegere sau dacă instanţa nu a dat încuviinţarea, fiecare dintre foştii soţi poartă numele dinaintea căsătoriei.

3.2 împărţirea bunurilor soţilor

În cazul divorţului, regimul matrimonial încetează între soţi la data introducerii cererii de divorţ. Cu toate acestea, oricare dintre soţi sau amândoi, împreună, în cazul divorţului prin acordul lor, pot cere instanţei de divorţ să constate că regimul matrimonial a încetat de la data separaţiei în fapt.
Dacă regimul comunităţii de bunuri încetează prin desfacerea căsătoriei, foştii soţi rămân coproprietari în devălmăşie asupra bunurilor comune până la stabilirea cotei-părţi ce revine fiecăruia.
În cadrul lichidării comunităţii, fiecare dintre soţi preia bunurile sale proprii, după care se va proceda la partajul bunurilor comune şi la regularizarea datoriilor. În acest scop, se determină mai întâi cota-parte ce revine fiecărui soţ, pe baza contribuţiei sale atât la dobândirea bunurilor comune, cât şi la îndeplinirea obligaţiilor comune. Până la proba contrară, se prezumă că soţii au avut o contribuţie egală.
Distinct de obligaţia de întreţinere între foştii soţi, precum şi de prestaţia compensatorie, soţul nevinovat, care suferă un prejudiciu prin desfacerea căsătoriei, poate cere soţului vinovat să îl despăgubească. Instanţa de tutelă soluţionează cererea prin hotărârea de divorţ.
Totodată, prin divorţ se pierde vocaţia reciprocă la moştenire.

3.3 copiii minori ai soţilor

Instanţa de tutelă hotărăşte, odată cu pronunţarea divorţului, asupra raporturilor dintre părinţii divorţaţi şi copiii lor minori. Ca regulă, după divorţ, **autoritatea părintească** revine în comun ambilor soţi. Instanţa de tutelă stabileşte **locuinţa** copilului minor la părintele cu care locuieşte în mod statornic, părintele separat de copilul având dreptul de a avea legături personale cu acesta. Instanţa stabileşte **contribuţia** fiecărui părinte la cheltuielile de creştere, educare, învăţătură şi pregătire profesională a copiilor.
În cazul schimbării împrejurărilor, instanţa de tutelă poate modifica măsurile cu privire la drepturile şi îndatoririle părinţilor divorţaţi faţă de copiii lor minori, la cererea oricăruia dintre părinţi sau a unui alt membru de familie, a copilului, a instituţiei de ocrotire, a instituţiei publice specializate pentru protecţia copilului sau a procurorului.

3.4 obligaţia de a plăti pensie de întreţinere celuilalt soţ?

Prin desfacerea căsătoriei, obligaţia de întreţinere între soţi încetează. Soţul divorţat are dreptul la întreţinere, dacă se află în nevoie din pricina unei incapacităţi de muncă survenite înainte de căsătorie ori în timpul căsătoriei sau în decurs de un an de la desfacerea căsătoriei (însă numai dacă incapacitatea este cauzată de o împrejurare în legătură cu căsătoria).
Soţul care solicită pensie de întreţinere nu poate solicita şi prestaţia compensatorie. În cazul în care divorţul se pronunţă din culpa exclusivă a soţului pârât, soţul reclamant poate beneficia de o prestaţie compensatorie. Prestaţia compensatorie se poate acorda numai în cazul în care căsătoria a durat cel puţin 20 de ani.

4 Ce înseamnă, în termeni practici, termenul legal de „separare legală”?

În legislaţia română nu există noţiunea de ”separare legală”, doar ”separarea în fapt” şi separaţia judiciară de bunuri. Aceasta este o situaţie ce trebuie dovedită în faţa instanţei. În măsura în care separarea în fapt a durat cel puţin 2 ani, ea reprezintă motiv pentru pronunţarea divorţului pe cale judiciară.

5 Care sunt condiţiile pentru separarea legală?

6 Care sunt efectele juridice ale separării legale?

7 Ce înseamnă, în practică, termenul „anularea căsătoriei”?

Nulitatea căsătoriei intervine ca sancţiune a nerespectării unora dintre cerinţele prevăzute de lege cu privire la încheierea căsătoriei. Căsătoria poate fi declarată nulă numai prin hotărâre judecătorească. Nulitatea produce efecte nu numai pentru viitor, ci şi pentru trecut; căsătoria se consideră ca şi cum nu s-ar fi încheiat.

8 Care sunt condiţiile pentru anularea căsătoriei?

În anumite cazuri, nerespectarea dispoziţiilor legale privind încheierea căsătoriei este sancţionată cu nulitatea absolută, cum ar fi:
lipsa consimţământului;
căsătoria între persoane de acelaşi sex;
încheierea unei noi căsătorii de către persoana căsătorită;
încheierea căsătoriei între rudele în linie dreaptă sau colaterală până la gradul patru;
căsătoria încheiată de alienatul ori debilul mintal;
căsătoria încheiată în lipsa consimţământului viitorilor soţi, ori când acesta nu a fost exprimat cu respectarea condiţiilor de formă;

căsătoria încheiată de minorul care nu a împlinit 16 ani;
căsătoria încheiată în alte scopuri decât acela de a întemeia o familie.
Nulitatea relativă a căsătoriei intervine:
în cazul căsătoriei minorului de 16 ani atunci când este încheiată în temeiul unui aviz medical, fără încuviinţările părinţilor/încuviinţarea părintelui care exercită autoritatea părintească sau autorizarea persoanei care exercită drepturile părinteşti;
în cazul viciilor de consimţământ: eroarea (asupra identităţii fizice a celuilalt soţ), dolul şi violenţa;
în cazul căsătoriei încheiată de persoana lipsită vremelnic de discernământ;
în cazul căsătoriei între tutore şi persoana minoră aflată sub tutela sa.

9 Care sunt efectele juridice ale anulării căsătoriei?

Soţul de bună-credinţă la încheierea unei căsătorii nule sau anulate păstrează, până la data când hotărârea judecătorească rămâne definitivă, situaţia unui soţ dintr-o căsătorie valabilă, iar raporturile patrimoniale dintre foştii soţi sunt supuse, prin asemănare, dispoziţiilor privitoare la divorţ.
Nulitatea căsătoriei nu are niciun efect în privinţa copiilor, care păstrează situaţia de copii din căsătorie, iar , în ceea ce priveşte drepturile şi obligaţiile dintre părinţi şi copii, se aplică, prin asemănare, dispoziţiile privitoare la divorţ.
Hotărârea judecătorească de constatare a nulităţii sau de anulare a căsătoriei este opozabilă terţelor persoane, dispoziţiile referitoare la formalităţile privind regimul matrimonial, publicitatea convenţiei matrimoniale şi inopozabilitatea convenţiei matrimoniale fiind aplicabile în mod corespunzător.
Nulitatea căsătoriei nu poate fi opusă unei terţe persoane împotriva unui act încheiat anterior de aceasta cu unul dintre soţi, în afară de cazul în care au fost îndeplinite formalităţile de publicitate prevăzute de lege cu privire la acţiunea în constatarea nulităţii ori în anulare sau terţul a cunoscut, pe altă cale, înainte de încheierea actului, cauza de nulitate a căsătoriei.

10 Există mijloace alternative extrajudiciare pentru rezolvarea chestiunilor legate de divorţ, fără recurgerea la instanţă?

Medierea este facultativă înainte de sesizarea instanței de judecată. În timpul soluționării procesului autoritățile judiciare au obligația de a informa părțile cu privire la posibilitatea și avantajele folosirii medierii.
Prin mediere pot fi rezolvate neînțelegerile dintre soți privind exercițiul drepturilor părintești, stabilirea domiciliului copiilor, contribuția părinților la întreținerea copiilor. Mediatorul va veghea ca rezultatul medierii să nu contravină interesului superior al copilului, va încuraja părinții să se concentreze în primul rând asupra nevoilor copilului, iar asumarea responsabilității părintești, separația în fapt sau divorțul să nu impieteze asupra creșterii și dezvoltării acestuia.
Acordul de mediere care conţine înţelegerea părţilor privind exercitarea drepturilor părinteşti, contribuţia părinţilor la întreţinerea copiilor şi stabilirea domiciliului copiilor, trebuie supus încuviinţării instanţei, care are obligaţia de a verifica dacă acea înţelegere respectă interesul copilului.
Dacă soţii sunt de acord cu divorţul şi nu au copii minori născuţi din căsătorie, din afara căsătoriei sau adoptaţi, ofiţerul de stare civilă ori notarul public de la locul căsătoriei sau al ultimei locuinţe comune a soţilor poate constata desfacerea căsătoriei prin acordul soţilor, eliberându-le un certificat de divorţ.
Divorţul prin acordul soţilor poate fi constatat de notarul public şi în cazul în care există copii minori născuţi din căsătorie, din afara căsătoriei sau adoptaţi, dacă soţii convin asupra tuturor aspectelor referitoare la nume, exercitarea autorităţii părinteşti, stabilirea locuinţei copiilor, modalitatea de păstrare a legăturilor personale şi stabilirea contribuţiei părinţilor la cheltuielile de creştere, educare, învăţătură şi pregătire profesională a copiilor.

11 Cui ar trebui să adresez cererea mea (petiţia mea) de divorţ/separare legală/anulare a căsătoriei? Ce formalităţi trebuie respectate şi ce acte ar trebui să ataşez la cererea mea?

Cererea de divorţ este de competenţa **judecătoriei**.
Sub aspect teritorial, competenţa aparţine judecătoriei în circumscripţia căreia se află cea din urmă locuinţă comună a soţilor. Dacă soţii nu au avut locuinţă comună sau dacă niciunul dintre soţi nu mai locuieşte în circumscripţia judecătoriei în care se află cea din urmă locuinţă comună, judecătoria competentă este aceea în circumscripţia căreia îşi are locuinţa pârâtul, iar când pârâtul nu are locuinţa în ţară şi instanţele române sunt competente internaţional, este competentă judecătoria în circumscripţia căreia îşi are locuinţa reclamantul. Dacă nici reclamantul şi nici pârâtul nu au locuinţa în ţară, părţile pot conveni să introducă cererea de divorţ la orice judecătorie din România. În lipsa unui asemenea acord, cererea de divorţ este de competenţa Judecătoriei Sectorului 5 al municipiului Bucureşti.
Cererea de divorţ va cuprinde, pe lângă menţiunile din cererea de chemare în judecată, numele copiilor minori. La cerere se vor alătura certificatul de căsătorie, câte o copie a certificatelor de naştere ale copiilor minori şi, după caz, înţelegerea soţilor rezultată din mediere.
În cazul în care cererea de divorţ se întemeiază pe acordul părţilor, ea va fi semnată de ambii soţi sau de către un mandatar comun, cu procură specială autentică. Dacă mandatarul este avocat, el va certifica semnătura soţilor, potrivit legii.
În faţa instanţelor de fond, părţile se vor înfăţişa în persoană, afară numai dacă unul dintre soţi execută o pedeapsă privativă de libertate, este împiedicat de o boală gravă, este pus sub interdicţie judecătorească, are reşedinţa în străinătate sau se află într-o altă asemenea situaţie, care îl împiedică să se prezinte personal; în astfel de cazuri, cel în cauză se va putea înfăţişa prin avocat, mandatar sau, după caz, prin tutore ori curator. Dacă la termenul de judecată, în primă instanţă, reclamantul lipseşte nejustificat şi se înfăţişează numai pârâtul, cererea va fi respinsă ca nesusţinută.
Instanţa de divorţ se pronunţă, chiar dacă acest lucru nu a fost solicitat prin cererea de divorţ, cu privire la exercitarea autorităţii părinteşti, contribuţia părinţilor la cheltuielile de creştere şi educare a copiilor, locuinţa copilului şi dreptul părintelui de a avea legături personale cu acesta.
Acţiunea în constatarea nulităţii absolute a căsătoriei poate fi introdusă de orice persoană interesată. Acţiunea în anularea căsătoriei are un caracter personal, nefiind transmisă moştenitorilor. Cu toate acestea, dacă acţiunea a fost pornită de către unul dintre soţi, ea poate fi continuată de către oricare dintre moştenitorii săi.

12 Pot obţine asistenţă judiciară în vederea acoperirii cheltuielilor de judecată?

Asistenţa judiciară se poate obţine în condiţiile Ordonanţei de Urgenţă nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă, aprobată cu modificări şi completări prin Legea nr. 193/2008, cu modificările ulterioare.
Ajutorul public judiciar se poate acorda, separat sau cumulat, sub forma asistenţei prin avocat; plăţii expertului, traducătorului sau interpretului; plăţii onorariului executorului judecătoresc; scutirilor, reducerilor, eşalonărilor sau amânărilor de la plata taxelor judiciare.
Beneficiază în întregime de ajutor public judiciar persoanele al căror venit mediu net lunar pe membru de familie, în ultimele două luni anterioare formulării cererii, se situează sub nivelul de 300 lei. Dacă venitul se situează sub nivelul de 600 lei, ajutor public judiciar se suportă în proporţie de 50%. Ajutorul public judiciar se poate acorda şi în alte situaţii, proporţional cu nevoile solicitantului, în cazul în care costurile certe sau estimate ale procesului sunt de natură să îi limiteze accesul efectiv la justiţie, inclusiv din cauza diferenţelor de cost al vieţii dintre statul membru în care se află solicitantul şi cel din România.

13 Este posibil să atac o hotărâre de divorţ/separare legală/anulare a căsătoriei?

În Noul Cod de Procedură Civilă, împotriva hotărârii judecătoreşti se poate exercita numai calea de atac a apelului în termen de 30 de zile de la comunicarea hotărârii.

14 Ce ar trebui să fac pentru ca o hotărâre de divorţ/separare legală/anulare a căsătoriei emisă de o instanţă în alt stat membru să fie recunoscută în acest stat membru?

Pentru recunoaşterea unei hotărâri privind divorţul sunt aplicabile dispoziţiile Regulamentului (CE) nr. 2201/2003. Cererea se adresează tribunalului de la domiciliul pârâtului sau de la reşedinţa acestuia din România. Dacă pârâtul nu are nici reşedinţa cunoscută, atunci cererea se adresează tribunalului de la domiciliul/reşedinţa reclamantului.

15 Cărei instanţe ar trebui să mă adresez pentru a ataca recunoaşterea unei hotărâri de divorţ/separare legală/anulare a căsătoriei emisă de o instanţă într-un alt stat membru? Ce procedură se aplică în aceste cazuri?

Recunoaşterea poate fi atacată cu apel la curtea de apel competentă teritorial, respectiv recurs, la Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie.

16 Care este legislaţia în materie de divorţ pe care instanţa o aplică într-o acţiune de divorţ între soţi care nu locuiesc în acest stat membru sau care sunt de naţionalităţi diferite?

Pentru determinarea legii aplicabile unui raport de drept internaţional privat trebuie instanţa română va aplica fie dispoziţiile din *Regulamentul (UE) nr. 1259 /2010 al Consiliului din 20.12.2010 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în domeniul legii aplicabile divorţului si separării de corp sau* dispoziţiile art. 2597 şi urm. din Codul civil.

Soţii pot alege legea statului pe teritoriul căruia soţii au reşedinţa obişnuită comună sau ultima reşedinţă obişnuită comună (dacă cel puţin unul dintre ei mai locuieşte acolo la data convenţiei de alegere a legii aplicabile), legea cetăţeniei unui soţ, legea statului pe teritoriul căruia soţii au locuit cel puţin 3 ani sau legea română.

În lipsa alegerii legii de către soţi, legea aplicabilă este legea statului de reşedinţa obişnuită comună sau, în lipsa acesteia, legea statului pe teritoriul căruia soţii au avut ultima reşedinţă obişnuită comună (dacă cel puţin unul dintre soţi mai are reşedinţa obişnuită pe teritoriul acestui stat la data introducerii cererii de divorţ); în lipsa reşedinţei obişnuite a unuia din soţi, se aplică legea cetăţeniei comune a soţilor, la data introducerii cererii de divorţ, sau, în lipsa cetăţeniei comune, legea ultimei cetăţenii comune (dacă cel puţin unul dintre ei a păstrat această cetăţenie, la data introducerii cererii de divorţ). Legea română se aplică în toate celelalte cazuri.

Această pagină face parte din portalul Europa ta.
Ne-am bucura să primim feedbackul dumneavoastră cu privire la utilitatea informațiilor furnizate.

This webpage is part of an EU quality network

Ultima actualizare: 18/12/2020
Versiunea în limba naţională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea naţională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.